

ZASTUPOVÁN OSA OD 1958. V DATABÁZI MÁ REGISTROVÁNO 945 HUDEBNÍCH DĚL.

Komediant se přece nemůže brát vážně

TEXT: VÁCLAV HNÁTEK

Jiří Suchý je známý workoholik a i ve svých sedmaosmdesáti letech má napilno. Dokonce tak, že spojit se s ním je operace na mnoho dní. Legendární skladatel a textař se navíc zařekl, že rozhovory bude poskytovat už pouze v písemné formě. Šetří to čas, ale výsledek je někdy nutně strohý. I tak se zakladatel letos šedesátiletého divadla Semafor rozpovídal o minulosti i budoucnosti své domovské scény, o svém vztahu k politické satíře nebo o tom, jestli se někdy prohřešil proti #MeToo.

Divadlo Semafor letos slaví šedesát let od svého vzniku. Dovedl jste si tehdy, v roce 1959, představit, že vydrží takhle dlouho?

Jiří Šlitr dával Semaforu pět let. Měl za to, že jsme módní záležitost. Jan Werich deset.

Máte aspoň rámcovou představu, kolik desítek lidí Semaforem prošlo?

Spíš by se dalo mluvit o stovkách. Jen v současné době máme na devadesát externistů. Stálý soubor si nemůžeme dovolit. Jsme nejspíš největší malé divadlo v Praze.

Semafor po celou dobu postihovaly různé krize. Od nevole ze strany režimu po nečekaná úmrtí nejdříve Jiřího Šlitra, potom Jiřího Grossmana. Posilovala nutnost toto překonat vás i divadlo?

Bylo toho víc. Zákazy, povodeň, finanční problém, ale to, že existujeme, je snad zřetelným dokladem, že jsme se nedali.

Vy jste se, pokud vím, vždycky bránil čistě satíře. Lidé si však i ve vaší tvorbě během totality nacházeli jinotaje. Vadilo vám to, těšilo vás to, nebo vám to bylo jedno?

Bránil jsem se satíře, protože tu, kterou po mně tehdy vyžadovali, jsem dělat nechtěl. A tu, za kterou bych se mohl sám postavit, jsem nedělal, nechtěl jsem dát záminku k likvidaci. A ty jinotaje? To víte, že mě těšilo, když diváci něco objevili. A dneska nedělám satiru, protože mně vadí, že se to smí, a tak se do toho kdekdo pouští. Baví mě dělat humor, který se nepodbízí.

Spolupráce s Jiřím Šlitrem skončila jeho tragickou smrtí v roce 1969. Pojdme si zaspekuovat. Kdyby tu byl ještě dnes, tvořili byste stále tvůrčí tandem?

Já věřím, že ano. Naše tehdejší rozepře jsme vždycky snadno překonali, neb jsme nebyli blbí a bylo nám jasné, že naše vzájemná spolupráce je ideální.

A co vám z této spolupráce později chybělo nejvíc?

Snad jedině ten náš společný humor, který mezi námi jiskřil. Naštěstí se skladatelské činnosti ujal Ferdinand Havlík a na jevišti vedle mě stanula Jitka Molavcová. A humor jiskří dál.

Bránil jsem se satíře, protože tu, kterou po mně tehdy vyžadovali, jsem dělat nechtěl. A tu, za kterou bych se mohl sám postavit, jsem nedělal, nechtěl jsem dát záminku k likvidaci.

Pokud jsem se dobře díval, nejstarší hrou, kterou máte stále v programu, je Šest žen, která měla premiéru v roce 1962. Hrajete ji pořád stejně, nebo se takový kus nějak logicky vyvíjí?

Poprvé jsme ji hráli roku 1958 v Redutě a pak i v Semaforu. Pokaždé jako velmi komorní inscenaci. Dneska je to na semaforské poměry velká podívaná, už jen patnáctičlenný Big Band Semafor tomu nasvědčuje. A to ani neříkám, co

stál kostým Jindřicha VIII., kterého hraje Felix Slováček junior. Je to věrná replika Jindřichova oděvu, jak ho zachytil na plátně Hans Holbein. Vyměnil jsem i některé texty a nahradil je novými, ani všechny písničky nejsou z původní verze. Ostatně přijďte se podívat.

Přijdu rád. Ale to mi vysvětlíte, jak to, že vám stálo za to investovat velké peníze do repliky renesančního oděvu? Čekal bych něco podobného od produkce výpravného filmu, ne od divadla.

Zdaleka jsem nepřekročil rozpočet na kostýmy. Jindřichových šest manželek jsem oblékl do velmi jednoduchých, a tudíž levných šatů v pastelových barvách, takže vytvářejí vedle sebe v řadě tak trochu duhu a jediným zdobným prvkem jsou malé vyšívané erby. Když však vystoupí král z Holbeinova obrazu, tak jsem nešetřil – vytváří kontrast k té řadě manželek. Ten kostým je nádherným šperkem celé inscenace a já rozhodně nesdílím názor, že když na něčem ušetřit, tak na kráse, protože ta je statkem zbytným. Ve výsledku výtvarná stránka naší revue Šest žen nepřevyšuje průměr výdajů na jiné naše inscenace.

Další letitou hrou na semaforském repertoáru je Kdyby tisíc klarinetů. To je navíc materiál i díky filmovému zpracování velmi známý. Změnil se něco tam?

Ovšem. V první polovině jsem se částečně vrátil ke Klarinetům, jak jsme je hráli před sedadesáti lety na Zábradlí, z písniček, které zazněly ve filmu, jsem sestavil kabaret, zkrátka je to všechno trochu jinak.

Zároveň loni vznikla i hra Možná že jistě ale určitě snad, ve které vy sám nehrajete. Jak na to reagují diváci?

Diváci na to, bohužel, reagují jinak, než bych si přál. Ve své domyšlivosti jsem soudil, že pokud budu autorem libreta, písňových textů, někdy i hudby, pokud věc zrežuruji a ve hře bude přítomen můj humor, bude to stačit a mou fyzickou přítomnost už nebude publikum vyžadovat. Mýlil jsem se.

Včera neděle byla

Včera neděle byla, včera byl hezký čas,
včera neděle byla, za týden bude zas.

Nikdy bych nevěřila, že se to může stát,
včera neděle byla, řekl, že mě má rád.

Poslal mi úsměv letmý, tolik nesmělý byl,
počkal si, až se setmí, a pak mě políbil,
láska celý svět změní, všechno je jinačí,
zima studená není, tvrdá mez netlačí.

Foto: Michal Kubala

Zájem o tento titul je malý. Ti, kteří se na představení dostaví, reagují často velmi spontánně, smích a potlesk tu neschází, ale návštěvnost je chudobná.

Máte vy jako otec zakladatel nějaké tužby, jak by se měl Semafor vyvíjet, až jej opustíte úplně?

Právě představení Možná že jistě ale určitě snad je záležitost hledání další cesty. Ale jak vidím, musím hledat dál, dokud jsem ještě mlád. Devadesátka se nezadržitelně blíží a věk zralosti s ní. A tou dobou už bych měl tušit, co bude dál. Si říkám.

Takže ptát se, jak by měl Semafor vypadat, až bude slavit sto let, je zatím bezpředmětné, že?

Jak bude vypadat Semafor tou dobou, opravdu netuším. Zkousím pořád nové přístupy k našemu žánru a nevím, co všechno mě může do té doby napadnout. A jak budu vypadat já, to se nesnažím domýšlet.

Výročí Semaforu se letos slaví na mnoha frontách. Mně osobně se velmi líbilo pásmo písní na cenách Anděl. Předpokládám, že pořadatelé s tím nápadem přišli za vámi. Neváhal jste?

Ne.

Měl jste během zkoušek nebo i samotného ceremoniálu vůbec čas vnímat, jak se vašich písní zhostili vedle jedinečného Josefa Zímy mladí zpěváci? Co jste na to říkal?

Každý na to šel svým vlastním přístupem a to je třeba ocenit, i když mé konzervativní myšlení je tak trochu připoutáno k původní podobě písníček.

Hezkou připomínkou dob minulých pro mě byla i deska Emila Viklického s vašimi a Šlitrovými písněmi, kde jste si také zazpíval. Jak vás bavila tato spolupráce?

Vždycky mě lákají nové impulzy, a tak jsem nezaváhal ani v tomto případě. A jsem rád, že jsem nezaváhal.

Podle čeho se vůbec rozhodujete, na jaký projekt kývnete? Umím si

Foto: Michal Kubala

představit, že jedním z aspektů bude čas. Ale hraje roli i skutečnost, že byste mohl něčím poškodit „značku Jiří Suchý“?

Devadesát pět procent projektů si vymýšlím sám. A pokud jsem osloven, vybírám si to, co je blízké mým názorům.

Povídali jsme si spolu v roce 2016 u příležitosti vydání desky Kdykoliv, kdekoliv a mimo jiné jste mi říkal: Vždycky jsem si přál, aby moje písničky zlidověly, aby si lidi, kteří netušili, že nějaký Semafor existoval, zpívali u ohničku „po babičce klokočí“. Nečekal jsem, že se toho dožiju. Moje otázka zní: Čeho ještě jste nečekal, že se dožijete?

Nečekal jsem tu lavinu poct, která se na mě poslední léta hrne. Nečekal jsem třeba, že by se slavná Olga Sommerová rozhodla natočit o mně celovečerní film. A najednou je to tady. A těch věcí je spousta.

Pro mě je třeba neskutečné, že můžu i v roce 2019 pokládat otázky legendě 60. let. Nicméně vy až tak moc minulostí nežijete, že? Loni jste třeba uvedl novou hru na velmi aktuální téma #MeToo. Jak jste přišel zrovna na tohle?

To bylo velmi snadné. To téma přímo viselo ve vzduchu, jen ho uchopit.

Ty kauzy, které toto hnutí rozvířilo, se většinou datují maximálně někam do 80. let. Napadá mě, že 60. léta musela být v tomto ohledu ještě divočejší. Vy máte svědomí čisté?

Pokud jsem se někdy prohřešil proti tomu, co se dnes označuje za #MeToo, nikdy se to nedělo proti vůli postižené osoby. Obvykle spíš s jejím nadšeným souhlasem.

O vás je známé, že jste workoholik, takže se nemíním ptát, co vás k další a další tvorbě pohání. Spíš by mě zajímalo, jak řešíte, abyste se po tolika tvůrčích desetiletích třeba neopakoval?

Jelikož to neřeším, tak se někdy opakuju.

→

Jiří Suchý

působil na konci 50. let jako výtvarník barrandovských ateliérů a poté Propagační tvorby v Praze. Právě zde se roku 1957 na podnět Miroslava Horníčka setkal s Jiřím Šlitrem (na Horníčkovy texty Šlitr tehdy komponoval). Brzy poté začali společně vystupovat v sálu Reduta při tzv. textappealech, kde poprvé uplatnili spojení Šlitrovy hudby a Suchého textů.

Píseň Včera neděle byla z pera této autorské dvojice poprvé zazněla v roce 1959 na premiéře představení Člověk z půdy – historicky prvního představení divadla Semafor, které společně založili. Pavlína Filipovská jí svým zvoni-vým hlasem dala nezapomenutelnou podobu. Píseň se záhy stala nejpopulárnějším singlem v Československu a s více než 340 tisíci prodanými kusy ji z trůnu žádá jiná píseň nesadila téměř čtvrt století, tedy do první poloviny 80. let. Ohlášku písně přijal OSA na počátku roku 1960.

Písně Suchého a Šlitra psané pro divadlo Semafor se staly evergreeny české písničkové produkce, a ačkoli od jejich uvedení uplynuly již desítky let, své kouzlo neztrácí ani dnes a lidé si je stále při různých příležitostech zpívají.

Jsmo na stránkách časopisu pro hudební autory, tak bych rád probral vaši hudební tvorbu. Před třemi roky jste na festivalu Metronome vystupoval s Ivanem Králem, a pokud si dobře vzpomínám, hráli jste vaši nejstarší píseň. Můžete zavzpomínat na její vznik?

Co to bylo? Že by Hluboká vráska? Tenhle text o bouřce naražen do čela mě napadl někdy v roce 1957 při tehdy ještě poloilegálním poslechu songu, který zpíval Fats Domino. Nebo to byla

jiná? Pamatuji si jen, že mě Ivan Král překvapil, když rozhodl, že zazpíváme Ježkův Klobouk ve křoví. A ještě víc mě překvapilo, když část toho rockového publika zpívala s námi.

Dalším milníkem je, myslím, pro autora první vydaná píseň. Pokud jsem to z pramenů vyčetl správně, mělo by to být Blues pro tebe v podání Josefa Zímy a bylo to v roce 1958. Je to tak?

Je to tak.

Já si mimochodem vybavuju, jak jste právě tuhle skladbu zpíval na šedesátinách Michala Prokopa, což už je taky nějakých třináct let, a tehdy v Lucerně jste byl u vytržení z toho, že lidé znají text písně z doby, kdy ještě nebyli na světě. Ono vlastně to již zmiňované zlidovění vašich písní nastalo už dost dávno, ne?

Máte pravdu.

Když loni vyšel výběr porevoluční tvorby Semaforu, objevil se na něm i úryvek ze hry Ach, ta láska nehezká. To by od jiného mohlo být vnímané jako nactiutrhání, ale vy jste si minimálně tím názvem dělal trochu srandu ze své vlastní tvorby... Máte, co se týká humoru, nějaké hranice?

Samozřejmě že hranice mám. Jak už bylo řečeno, nepouštím se například do politické satiry, maximálně se jí jen zlehka dotknu. Nemám rád vulgaritu a sprostárny, to ochotně přenechávám jiným. A snažím se nedělat to, co mi moc nejde. Jen občas se o to pokusím, pohořím a pak si dám zase pokoj.

Žijící legenda Jiří Suchý – člověk by čekal, že se budete brát vážně. Ale to asi není váš styl, že?

To tedy není. Jsem vlastně komediant a mí předchůdci v profesi táhli od obce k obci a vesničani před nimi zavírali slepice a schovávali dcerky. Jako takový se přece nemůžu brát vážně. ☒

Foto: Michal Kubala

